

Федоренко К. А.,
студентка 31 групи ФМОІТ;
науковий керівник:

Артюх Оксана Валентинівна,

доцент економічних наук,
професор кафедри бухгалтерського
обліку, аналізу та аудиту;

Одеський національний економічний університет

СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ

Фінансовий моніторинг у рамках системи фінансового контролю є надзвичайно суттєвим для оптимального функціонування сучасних економік і фінансових систем.

Фінансовий моніторинг – це діяльність із виявлення незаконно отриманих доходів та запобігання фінансуванню тероризму [1].

Перш за все, впровадження фінансового моніторингу у контрольну сферу допомагає виявити фінансові ризики і встановити злочинну діяльність, як-то: відмивання грошей, фінансування тероризму, корупція та інші правопорушення, які можуть серйозно підірвати фінансову стабільність та економічну безпеку. Застосування фінансового моніторингу дозволяє державі вчасно реагувати на такі загрози, суб'єктам господарювання здійснювати відповідні заходи для їх запобігання. По-друге, фінансовий моніторинг є важливим чинником для підтримання фінансової стабільності і економічного розвитку держави як на макрорівні так і на мікрорівні.

Для забезпечення ефективного фінансового моніторингу на національному рівні створюються відповідні регулюючі органи.

Так, основними суб'єктами державного фінансового моніторингу є:

- Національний банк України, який встановлює вимоги до банків і фінансових установ у справі запобігання відмиванню незаконно отриманих доходів і проводить їх перевірку.

- Державна служба фінансового моніторингу України, яка є центральним органом виконавчої влади і відповідає за впровадження державної політики у сфері запобігання легалізації доходів злочинного походження, фінансування тероризму і поширення зброї масового знищення. Діяльність Державної служби фінансового моніторингу України координує Кабінет Міністрів України через Міністра фінансів.

- Міністерство юстиції України.

- Міністерство інфраструктури України та Міністерство економічного розвитку і торгівлі України - центральні органи, які відповідають за формування державної політики в галузях поштового зв'язку і економічного розвитку відповідно.

- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

На наш погляд, проблемним аспектом в інституціональній реалізації процесу фінансового контролю є велика та досить заплутана інфраструктура суб'єктів фінансового моніторингу та віднесення величезної кількості повноважень до центрального банку, який у більшості країн світу не має серед першочергових завдань фінансових контроль за небанківськими установами, але це у більшості випадків обумовлене недосконалістю ринку фінансових послуг України.

Для реалізації умов транспарентності та динамічності процедур фінансового контролю в більшості країн світу створюються окремі органи, що інституціонально підпорядковуються центральному банку або Міністерству фінансів.

Наприклад, у Франції існує спеціалізований підрозділ фінансової розвідки під назвою TRACFIN, який функціонує під керівництвом Міністерства економіки та фінансів та Міністерства бюджету. TRACFIN веде приховану діяльність та координує співпрацю між фінансовими органами країни. У Франції основними принципами фінансового моніторингу є підвищення уваги банків, співпраця з органами влади та спеціалізована підготовка банківського персоналу.

Також у Франції існують органи державного фінансового контролю, такі як Генеральна інспекція фінансів і Генеральна інспекція адміністрації. Генеральна інспекція фінансів, яка безпосередньо підпорядковується Міністру економіки і фінансів. Вона відповідає за контроль за діяльністю служб Міністерства економіки і фінансів, а також наглядає за діяльністю усіх призначених державою бухгалтерів та адміністративної бухгалтерії вторинних розпорядників кредитів, державних підприємств та інших суб'єктів під фінансовим контролем держави. Генеральна інспекція фінансів також здійснює дослідження економічних та фінансових проблем на замовлення державних міністерств і за власною ініціативою.

У міжнародному контексті, важливою організацією є Міжнародна група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). FATF створена з метою забезпечення фінансового контролю і боротьби з фінансовою злочинністю. Вона розробляє стандарти і принципи для країн з метою підвищення прозорості та ефективності їх фінансових систем. Одним з ключових документів, розроблених FATF, є «40 рекомендацій FATF», які визначають стандарти та принципи, що мають бути виконані країнами для ефективного боротьби з вищезгаданими злочинами [3]. Ці рекомендації охоплюють широкий спектр аспектів, включаючи ідентифікацію клієнтів, звітність про фінансові транзакції, співпрацю між країнами у сфері фінансового розслідування і введення санкцій. Вони також передбачають визнання та моніторинг недобросовісних суб'єктів фінансової діяльності. FATF також займається моніторингом і оцінкою діяльності країн у виконанні цих стандартів, і якщо країна не дотримується їх, то можуть бути застосовані фінансові санкції та інші обмеження щодо її міжнародної фінансової діяльності. Слід зазначити, що країни-члени FATF зобов'язані регулярно

переглядати і адаптувати своє законодавство та практику відповідно до цих стандартів.

Не викликає сумнівів, що рекомендації FATF відіграють важливу роль у підвищенні прозорості, ефективності та безпеки фінансових систем у всьому світі. Вони сприяють вирішенню глобальних проблем, пов'язаних з фінансовою злочинністю. Забезпечення виконання цих рекомендацій є важливим кроком у напрямку створення стійкої та безпечної міжнародної фінансової системи.

Отже, визначення основних суб'єктів фінансового моніторингу в Україні, розкриття їх головних завдань, дослідження організаційних структур фінансового моніторингу на міжнародному рівні дало змогу з'ясувати позитивні аспекти діючої практики у зарубіжних країнах для подальшого впровадження у систему фінансового контролю в нашій країні.

Список використаних джерел

1. Національний банк України: офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring> (дата звернення: 26.09.2023).
2. Євтушенко В. В. Удосконалення адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки України з урахуванням міжнародного досвіду. Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення: матеріали міжвузів. наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 берез. 2019 р.). Київ :Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 324-328.
3. Рекомендації FATF. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html> (дата звернення: 10.09.2023).

*Хетагурова Наталія Олександрівна,
аспірантка;
Одеський національний економічний університет*

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Ефективне управління будь-якого господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки неможливе без систематичного та безперервного контролю. Значна кількість підприємств зазнає збитків через неефективне використання наявних виробничих ресурсів, відсутність повної інформації, викривлення даних обліку та звітності (як навмисне, так і ненавмисне).

Контроль є тим важливим інструментом, який в умовах перманентних криз допомагає суб'єкту господарювання не просто вижити, а й успішно функціонувати: сприяє підвищенню ефективності його поточної діяльності і, як наслідок, зниженню ризиків банкрутства у майбутньому.